

Irauteko borroka egin dutenentzat

Negozioak eta interesak zapaltzaileen buruetan. Izan herri bat zapaltzeko, hizkuntza bat, kultura bat, memoria edo ingurumena. Dirua, sosa. Egoerarik makurrenetan ere, ordea, usu pizten da erresistentziaren su txikia, interesen ginetik duin bizi nahi duen jendearen mugimendua. Erresistentziaren sariak izan dira 2024ko Argia Sariak; arlo desberdinetan bada ere, kausa justu baten alde borroka egin dutenei eta borrokan ari direnei aitortza egiteko sariak.

Usurbilgo Atxega Jauregian, urtarrilaren 26an, jaso zituzten erresistenteok Antton Mendizabalen oroigarriak.

 ITSASO ZUBIRIA ETXEBERRIA DANI BLANCO / ARGIA CC BY-SA

Ez ditugu aurka egiteko garaiak bizi. Kotsentsua omen, bilatu beharrekoa. Zubiak eraiki. Eskuak luzatu. Zerbaiten kontra borroka egiteko deiarekin ere kontuz ibili behar, inor deseroso senti ez dadin. Positibotik hobeto, dio zenbaitek –eta epelxeago bada nahia go–. Ados. Egokitu gaitezen garai berrietara. Aldarrika ditzagun duintasunaren, bizitzaren aldeko borroka eta borrokalariak.

IKUS-ENTZUNEZKOA: 'BIZKARSORO'

Herri zapaldu baten nortasunari, hizkuntzari eta herritarrei loturiko istorioa da. Euskararen historia, fikzionatutako herri baten ahotik kontatua. Oinarri erabat erreala duena. Euskal Herriko edozein herri izan liteke Bizkarsoro eta ikuslea herritar batekin ez bada beste batekin identifikatzeko gaitasuna du. Josu Martinezek zuzendutako filma da eta hala esan digu: “Aspaldi interesa-

tzen zaidan gaia da. Nola hiltzen den hizkuntza bat. Joan Mari Torrealdaik egindako lanek (*El libro negro del euskera*, *Asedio al euskera*), edo Koldo Izagirrearenek (*Autopsiarako frogak*), edo Txema Larrearenek (*Euskaldungoa erroizturik*) asko inpresionatu ninduten irakurri nituenean, eta pentsatu nuen, balio lukeela horrekin film bat egiteak. Herri imaginario bat asmatu, eta euskara jendearen erroiztearena kontatzea, belaunaldiz belaunaldi, Ber-

Behean, ezkerretik eskuinera: Arkaitz Artola, Juanpe Urrosolo, Kristina Berasain, Josu Martinez, Hibal Castro eta Amagoia Gurrutxaga. Goian, ezkerretik eskuinera: Fernando Olalde, Katti Pochelu, Harkaitz Cano, Itsaso Zaldunbide, Eider Gotxi eta Zuriñe Gandarias.

toluccik *Novecento* filman XX. mendean zehar Italiako eskualde bateko langile eta burgesen arteko elkarbizitzaren eboluzioa kontatzen zuen bezala”. Eta fikzioak ematen dio indar bat filmari, jendearekin konektatzen eta imaginario kolektibo bat sortzen laguntzen duena.

Jende askorentzat, filma “ahalduntze moduko bat” ere badela azpimarratu du egileak, eta eskola eta institutueta jarriko dute zabalpenerako indarra: “hor bada 'beste jende' pila bat, bihar-

etziko euskaltzaleak izan daitezkeena... edo euskaldun ohiak. Eta badago hor borroka-zelai oso inportante bat”.

Koldo Izagirrek esaten zuen: euskara, hiltzekotan ere, autopsiarako frogak utzita hilko zela. Hil, ez da hil; baina frogak utzi ditu. Froga eta dokumentazio horiek istorio bihurtuta eta baigorriarren inplikazio handiarekin, pantailara ekarri eta memoria ariketa kolektiboa egitegatik izan da ikus-entzunezko saria *Bizkarsoro* filmarentzat.

PRENTSA: 'SAHARA, HERRI BAT ERRESISTENTZIAN'

Geopolitika liburu huts bat baino zerbait gehiago da saritutakoa. Sahararren kontakizunak eta lekukotzak historiaren pasarteekin tartekatzen doazen heinean, iraganetik gaur egun arteko argazki panoramiko bat osatzen du Kristina Berasain kazetariak. “Historia handia istorio txikiekin harilkatzen saiatu naiz, saharar guztiek baitute liburu bat eta saharar batekin

hitz egitea liburu bat zabaltzea bezalakoak baita”, azaldu digu.

Sahararekin “aspalditik kateatuta” dagoela aitortu digu Berasainek, 2005ean, intifada hasi zenean, nazioarteko kazetari moduan Saharako lurralde okupatura sartzeko egin zuen lehen saiakeraz geroztik –saiakera diogu, Aaiundik kanporatu baitzuten–. “Mendebaldeko Sahara zulo beltz bat da. Marokok ez ditu lekukoak nahi, errepresioa itzela baita. Hamar urte geroago lortu nuen lurraldean sartzea eta giza eskubideen ekintzaile sahararrak bertatik bertara ezagutzea. Maiz izan naiz lurralde liberatuetan eta baita sahararrak errefuxiatuta bizi diren kanpalekuetan ere, Aljerian. Kazetaritzak konpromisoa eskatzen du eta konpromiso horrek bulztatu nau liburua idaztera”, diosku.

Kazetaritza kronika bat da liburua, eta kolonialismoaren garaitik gaur egun arteko bidaia bat ere bai. “Pozarren” jaso du saria, “berezik ahaztutako gatazka bati erreparatzen dion liburua izan delako saritua”, azpimarratu du. “Ahmed Bujarik esaten zuen bezala, sahararrak denboraren biktima izango direla uste dutenek ez dute basamortuaren izaera ezagutzen. Sahararra erresistentzian jarraitzen duen herria da eta sahararrei eskaini nahi diet saria”, esan du.

ENTZUNEZKOA: ‘EZ GATOZ PARISTIK’ PODCASTA

Kultura euskaraz egiten dutenek hartu dute hitza, baina ez artelanaz mintzatzeke, baizik eta artea egitearen lanaz, lanbideaz, eta lan baldintzez. Prekaritateaz.

Lanartea, Euskararen Langile Profesionalen Elkartearen proiektu bat da podcasta eta euskaraz sortzen edota interpretatzen duten artisten lan baldintzak hobetzeko eta euskal kultur sistema bera indartzeko ahaleginean ari dira. “Ahalegin horretan, beste ekinaldi bat da podcast-a, 'aizue, hemen gaude eta hau dugu esateko kulturaz orokorrean eta gure kulturaren betikotuta dagoen prekaritate markoak indibidualki zein kolektiboki gudan dituen ondorioez!' esateko modu bat” aitortu digu Amagoia Gurrutxaga, Lanarteako kideak.

“Indarrean dauden kultur ereduak kultur politiketan eta gizarte osoan islatzen dira, eta horiek eragin zuzena dute sortzaile eta interpreteen lan eta bizi baldintzetan. Gutxituta dagoen euskarazko kultura beren-beregi babesteko eta laguntzeko politikak egiteari uko egiteak –euskal kultur adierazpideak

‘Bizkarsoro’-ren egileak: ezkerretik hasita, Hibai Castro, Katti Pochelu eta Josu Martinez.

Prensa saria: Kristina Berasain Tristan.

‘Ez gatoz Paristik’ podcasta: Amagoia Gurrutxaga eta Harkaitz Cano.

Gordegia.eus: Juanpe Urrosolo, Arkaitz Artola eta Fernando Olalde.

Guggenheim Urdaibai Stop plataforma: Zuriñe Gandarias, Itsaso Zaldunbide eta Eider Gotxi.

Argia Sarien aurkezleak: Oihana eta Haizea Arana.

ekoizteko eta gizarteratzeko formulak eta sareak estrategikotzat ez jotzeak-, esaterako, eragin zuzena dauka euskal artistaren egunerokoan; kultura ikuskizun, ebento, entretenimendu edo turistak erakartzeko amu-multzo gisa aurkezteak ere bai; eta euskal kultur sistemarentzako ezinbesteko hauspoa den herri ekimena itotzen saiatzeak; eta EAEko kulturarako sosen erdiak EITBri emateak eta trukean EITBri euskal kulturari ikusgarritasun eta entzungarritasun berezia eta berezitua emateko ez agintzeak...”, azpimarratu du.

INTERNET: GORDEGIA.EUS

Errelatoaz eta memoria historikoaz badakigu zerbait euskaldunok, herri honetan ere gertakizunen eta jendar-tearen alde bakarra gailentzea ohikoa (izan) baita. Donostiako Egia auzoko lagunen lana saritu da aurten, Gordegia.eus artxibategi grafikoa egiteagatik, hain justu aberatsen historia kontatu ordez langileen historia bildu baitute eta herritarrak memoria historikoaren protagonista bihurtu.

“Soilik elkarteko kideok etxean genituen argazki eta dokumentuekin artxibo majo bat osatu genuen lehen kolpean”, hasi ditu azalpenak Arkaitz Artola Gordegiako kideak. “Eta auzoko hainbat elkarte eta eragileren irudiak eskuratzen ere ibili gara eta, besteak beste, Kutxateka, Tabakalera eta San Telmo museoei esker gorpuztu ahal izan dugu artxibategia. Webgunearen bidez ere ekarpenak jasotzen ditugu, euskarri digitalak zein fisikoak dituzten argazki edo VHSak bezalakoak”, azpimarratu du.

2019an erabaki zuten lan hau egitea, ekonomia sozialaren inguruan aritzen den Teila Fabrikako kideek lehen amua bota ondoren. Eta horiek izan dira, ibilbide osoan zehar ere, Gordegia elkarteari babes ekonomikoa eta laguntza eman diotenak.

“Dokumentu bakoitzaren inguruan ahalik eta informazio gehien lortzen saiatzen gara, egiletzak aitortzen, eta abar”, osatu du Artolak eta berak esan ez badigu ere, jakin dena lizentzia libreekin argitaratzen dutela.

“Herrietako historia modu herrikoian jasotzea eta eskura jartzea lan eder eta oso aberasgarria iruditzen zaigu eta polita litzateke gure lanaren zabalpenak balio izatea beste auzo eta herri batzuetan antzeko proiektuak pizteko”, adierazi du.

KANPAINA: GUGGENHEIM URDAIBAI STOP PLATAFORMA

Negozioa eta turismoa ala herritarren beharrak eta naturaren zaintza? Galdera zahar hori inoiz baino indartsuago dugu gure artean. Premia pribatuak, diru publikoz ordainduta, Basque Country-a enegarren aldiz nazioartera saldu nahi dute. Handira, nola ez. Guggenheim Urdaibaiz ari gara gaurkoan eta, zorionez, badira oraindik herritar antolatutak, mota horretako egitasmoek mugikortasunean, etxebizitzaren prezioan, euskararen, ondare historikoan, bizi kalitatean, gu ez besteko animalien, ingurumenean, kulturean... ageriko eragina izango dutela ohartarazi eta beren bizitzak hipotekatuz borrokan ari direnak.

“Lan asko dago plataforma honen atzean, hasteko, aurrean dugun makinaria itzela delako eta eragozpen handiak jarri dizkigulako bidean. Erabateko mespretxua jaso dugu administrazioengandik: herri honen garapena oztopatzen ari garela, gezurretan gabiltzala, proiektu honen inguruko informazio guztia eman zaigula, baina ez dugula ulertu... tontotzat hartu gaituzte”, azal-

du du Eider Gotxi plataformako kideak. “Baina proiektu honek esan nahi duen inposizioa onartzen ez dugunak asko garela ikusteak ematen duen indarra ere handia da, herritarrengandik jasotako babesa ere bai, horregatik jarraitzen dugu aurrera”, segitu du.

2008 inguruan hasi ziren proiektu honen inguruko lehen zurrumurruak eta pixkanaka joan da forma hartzen, hedabideetan zabaltzena eta abar.

“Ordu asko dira, familiari eta lagunei eskaini beharrean hona bideratu ditugunak; baina konbentzimenduz ari gara, proiektu hau geratu beharra dagoela sinetsita”, esan digu Gotxik.

Kanpaina onenaren saria jaso dute, eta “justu kanpainarekin jarraitzeko bide ematen digu sari honek eta, nola ez, gure ondoan eta gurekin borrokan ari direnei eskerrak emateko”, azpimarratu du. ●

Tradizio berriei so

 GORKA PEÑAGARIKANO GOIKOETXEA DANI BLANCO / ARGIA CC BY-SA

Folklore kristalizatu den gauza hori zela zioen Ion Celestinok ARGIAN. Eta tradizioa, aldiz, une jakin batek ematen duen lorea dela azaltzen zuen.

ARGIA Sariak “tradizio” bilakatu direla esango genuke gaur egun. Hasteko, eta gehiegi pentsatu gabe, 35. urtez banatu direlako. Tradizionala bihurtu den tradizioa beraz, batzuen irudiko, eta atzerakoa ere bai, elkar estuki lotu ohi diren kontzeptuak direlako. Baina lore txiki bana ernaltzen da urtero. Lurra zaharra da, baina segitzen du ematen, zaintzen badugu.

Historia zaharra da, baina ARGIAren historiaren parte hurbil eta inportantea betetzen duten harpidedun zaharrak mahai batean bueltan jartzea, elkar aurrez ezagutzen ez zirenak, lore bat ernaltzea bezalakoa da. Haiek dira komunitatea zaindu dutenak eta motiboak eman dituztenak aurrera segitzeko. Haien hitzetik jakin dugu gaur gauzak ez direla hainbeste aldatu.

Duela urte asko hasita, Euskal Herri Mendebaldeko biosfera bat erreserbatu nahi dute batzuek, baina ez dute lortu, eta ez dute etsiko; ezta herritarrek ere. Mendebaldeak izango du zeoz; begira Saharan ere zer gertatzen ari den, eta nola jarraitzen duten. Euskara hilobiratu ere egin nahi izan zuten –batzuk baino, askok–, eta hori ere ez zuten lortu. Da-

Usurbilgo Atxega Jauregian banatu ziren Argia Sariak urtarrilaren 26an.

torren mendean ere ziur egingo ditugula egungo zapalkuntza istorioen kontaktuzunak. Eta Egiak izango ditu ordurako beste milaka memoria-dokumentu zahar. Baina espero dezagun, ordurako, kultur-gintzan dabilzan euskaldunak lasaiago biziko direla paper artean. Aferak ez dira aldatzen; aurpegiak aldatzen dira.

Aurpegi berriak ere baditu ARGIAK. Lantaldea handitu eta gaztetu da azken

urtebetean, ikusmolde eta proiektuak irabazi ditu, sinergiak egin, eta sinadura berriak gehitu; baina baita galdu ere. Pello Zubiria ondo merezitako erretiroa hartzeaz da, eta ARGIAN, uraren zikloa bezala –leitu bere printzipioz azken *Larrrun-a*–, sortuko dira gauza berriak. Lurra zaintzen badugu bederen, ernalduko da euskarazko kazetaritza ere. Momentuz, ari da urratsak ematen. ●

 ARGIA *Sariak* 2024

BABESLEAK

ETORKIZUNA ORAIN
Es futuro

Ana Barandiaran, Maria Pilar Aizpurua eta Jone Arzallus.

Maitane Gartziandia, Onintza Irureta, Nagore Irazustabarrena, Axier Lopez eta Jenofa Berhokoirigoin

Olatz Korta, Juanma Zaldua eta Jon Andueza.

Bego Zuza, Iban Arregi eta Idurre Eskisabel.

Ainhoa Jauregi eta Iñaki Uribe.

Ezkerreko mahaian: Xabi Abasolo, Iñaki Soto, Iban Arantzabal eta Iñaki Lasa.
Eskuineko mahaian: Ane Elordi, Irati Elizalde, Asier Basurto, Pello Basurto eta Onintza Irureta.

Ezkerretik eskuinera: Maria Pilar Aizpurua, Ana Barandiaran, Jone Arzallus, Lander Arbelaitz, Gregorio Jauregi, Mila Etxeberria, Arantxa Galparsoro, Andoni Sarriegi eta Alberto Agirreazaldegi.

Eider Gotxi.

Josu Martinez, Hibai Castro, Leire Artola eta Kristina Berasain.

Mikel Olabide, Ekhi Zubiria, Nagore Irazustabarrena, Mari Karmen Loiarte eta Arantzasu Ruiz.

Amagoia Gurrutxaga.

ARGIAKO LANTALDEAREN MEZUA

ERRESISTITU
ETA EREIN
 URKO APAOLAZA AVILA DANI BLANCO / ARGIA CC BY-SA

Joseba Zubimendi euskaltzale eta kazetariak Gernikako bonbardaketaren testigantza eman zuen 1939ko kronika gogoangarri batean, eta honela zioen: “Berdin zaie haur edo gizon, emakume edo abere. Bizia duan oro berdin: ez du deusik geldi behar zutik”. Eta artikulu berean aitortu zuen “Gernika erraustearen ikuspegiak baino, biharamonean entzundako gezur nardagarrien zulatze mina zorrotzago” sartu zitzaiola. Koldo Izagirrerren hautaketekin ARGIAN kaleratu dugun Zaldi bat ihes garrezko zelaian bildumaliburuan aurkituko duzue Zubimendiren pieza hau.

85 urte geroago, ez du ematen gauzak asko aldatu direnik. Duela urtebete, toki honetatik Mikel Garcia lankideak zioen garai interesgarriak zirela kazetaritarako. Pandemia, Ukrainako gerra, energia krisia... genituen gogoan. Nork esango zigun, urtebete geroago, genozidio bat ezagutuko genuela zuzenean?

Israelek 25.000 palestinar baino gehiago hil ditu Gazan, lurrez eta airez bonbardatu ditu... deusik zutik geldi gabe. ARGIAN hasieratik garbi izan dugu Palestinan gertatzen ari dena kontatu eta Israelen konplizeak zein diren salatu behar genuela. Etengabeko jarraipena

lazko toki berean jarraitzen du oraindik Pablo Gonzalezek, eta ARGIAren kolaboratzaile Jesús Rodríguez ‘La Directa’-ko kazetaria ere zigortu nahian dabil Espainiako Auzitegi Nazionala

ari gara egiten webgunean, eta aldizkari berezia ere kaleratu dugu. “Ez gure izenean”, genioen editorialean, eta gaur hemen berresten dugu: Ez gure izenean.

Josep Fontanak iragarri zuen bezala, mundua toki arrotz baterantz ari da mugitzen. Palestinan diote, existitza erresistitza dela. Kazetaritzarekin ere gauza bera esan dezakegu: nola egingo diegu aurre gorroto mezuei, xenofobiari, ideia totalitarioei, gezur nardagarriei...

informatzeko askatasunik ez badaukagu? Faxismoa hortzak zorrotzen ari da, eta bere mehatxuari erresistitu eta erantzutea dagokigu.

Ez dira garai errazak lanbide honentzat. Tamalez, iazko toki berean jarraitzen du oraindik Pablo Gonzalezek, eta ARGIAren kolaboratzaile eta laguna dugun Jesús Rodríguez La Directako kazetaria ere zigortu nahian dabil Espainiako Auzitegi Nazionala, Tsunami Democràtic auziaren barruan. Doakie elkartasun besarkada handi bat ARGIAko lantalde guztiaren partetik.

Baina kasu larrienetan, kazetarien konpromisoa eta ausardia hil ala bizikoa bihurtu da: Palestinako kazetarien sindikatuak emandako datuen arabera, jadanik 112 dira Gazan Israelek hil dituen kazetariak. Bai, ehun-eta-ha-ma-bi, erraz esaten da.

Guatemalan ere ez daude askoz hobe, galdetu bestela Prensa Comunitariako kideei. Meatzaritza enpresek etengabe kriminalizatu eta jazartzen dituzte, Paulina Albanik ARGIAri kontatu zion bezala. Elkarrizketa horren harira Solway multinazionalaren gutun zertifikatu bat jaso genuen “opari”; artikulua borratu eta 15.000 euro ordaintzeko eskatzen zigun, auzitara jotzea nahi ez baguenen.

Gure erantzuna irmoa izan zen: ez gaituzue isilduko.

Mehatxuei erresistitzetik harago, ARGIA alternatibak lantzen saiatzen gara egunerokoan. Horretarako, auzolanerako komunitate ezin hobea dugu, elkarte eta eragile anitzek osatua, eta aurten ere baditugu nobedade batzuk zuekin konpartitzeko. Doinuele sarea sortu dugu zortzi ekimenen artean: Baltsaneko lagunekin antolatzen dugun Ziburuko eta beste zazpi herritako euskal liburu eta disko azokek indarrak batu ditugu, euskara hutsezko plaza horiei oihartzuna emateko. Gainera, Biolurrek sustatzen duen Amillubi proiektuko partaide da ARGIA, badakigulako ze garrantzitsua den lurrak kolektiboki lantzea etorkizun itzaropentsu bat ereiteko. Liburuak ekoeditatzen ere hasi gara Kataluniako Ekoedizioaren Institutuaren laguntzarekin. Eta ezin aipatu gabe utzi parte garen Olatukoop ekonomia eraldatzailearen sarea, bere hamargarren urteurrena beteko baitu aurten. Zorionak denoi beraz!

Produktuei dagokienez, uzta oparoa izan dugu: Zaldi bat ihes garrezko zelaian, Ño, Hausnarrean eta Planeta Prekarioan liburuak argitaratu ditugu; Jarioka, Hizki Pizti eta Otu jolasak kale-ratu, eta sei podcast berri ere jarri di-

Zortzigarren urtez jarraian aurreko urtean baino gehiago gara, eta jadanik proiektu honen aurrekontuaren %40 ARGIAko kideek egindako ekarpen ekonomikotik dator

tugu martxan: Egonarria, Señorak, BTN, Menda Bikoitza, Larrun eta Oroimen Histerikoa.

Proiektu eta produktu horien atzean pertsona askoren izenak daude, gehiegi denak hemen aipatzeko, baina denekin gaude erabat eskertuta.

Hori guztia ez litzateke posible izango ARGIAko komunitatearen eta kideen babesik gabe. Zortzigarren urtez jarraian aurreko urtean baino gehiago gara, eta jadanik proiektu honen aurrekontuaren %40 ARGIAko kideek egindako ekar-

pen ekonomikotik dator. Asko kide berri gazteak dira, eta beste asko aspalditik ditugu alboan, aldizkari honekiko kariñoa eta estimua transmititzen. Berriz ere Argia Sarietan mahai baten bueltan elkartu ditugu mende erdia gurekin dararamaten hainbat kide: Bejondeizuela!... Andoni Sarriegi, Maria Pilar Aizpurua, Pake Gartzia eta Gregorio Jauregi.

Herritarren konpromisoaz gain, bis-tan da euskarazko hedabideek instituzioen konpromisoa ere behar dutela. Kalitatea eta profesionaltasuna oinarri hartuta, informaziorako zerbitzu publiko bat eskaintzen dugula sinesten dugu. Erakunde horiek bermatu behar dute euskarazko hedabideetako irakurleek ere zerbitzu duina jasotzea, eta bide horretan guk atea irekita ditugu beti elkarlanerako.

Kazetaritzaz ari gara, eta amaitu nahi dugu aipamen berezi bat egiten. Urte luzetan ARGIA aritutako Pello Zubiria gure lankideak erretirorako bidea hartu du. Duela gutxi zioen kazetarien behar handia dagoela garai hauetan, kazetariak arriskuak hartu behar dituztela, munduan gertatzen ari dena ulertzeko gakoak emateko. Eskerrik asko Pello orain arte egindako guztiagatik. Gu ere horretan saiatuko gara aurreratzean. ●